

vymyslet takových nadávek co on nám dal a když Doru bránila aby ji nebil, uhodil mně – a to jsem už byla churavá. Každý den nás vyháněl abysme si hledali byt mně i Jarouše a Dora aby si službu hledala že nás nebude žít. Když ho Dora aby ji dal na botky poslal ji ke mně – a tak to mě věřte že jsme skoro celou tu zimu chodily s Dorou v jednom a on si koupil na zimu dva obleky a z jara zase. A to mě potom také když jsem šla chystala z Prahy na venek. Nového jsem si nemohla a tak jsem to musela všelijak stloukat. Když se v administraci někdo ptal, proč nic nepíšu, říkal ona nebude už jaktěživa nic psát ona je pitomá ona patří do blázince. Když přišel večer domů a viděl mě psát (já jsem přece když nebyl doma psala, dílem jsem si rovnala ty pohádky potom ten článek do Živy jsem si potom do polovic napsala a také do roč. Živy p. Purkyňovi pošlu) shasl mě lampu že to není můj – ale on ho nekupoval, *nosil nám ho sluha z administrance* – (pocivost) – Jednou přišel odpoledne domů a já jsem si tam rovnala ty pohádky do svazku – i hrabl na ten stůl shodil to na zem a začal to trhat – ale to jsem se tak rozlobila a vytrhla jsem mu to z ruky se vši silou a když mě nechtěl pustit koušla jsem ho do ruky až mu tekla krev. – I chtěl mě uhodit skočil mezi nás a povídal: Netluč táto mamu ona má pravdu proč ji to trháš, ona si to opsat a beztoho si musela ty pohádky vypůjčit! – I šel tedy ale s takovou zlostí že sakroval celou cestu. V hospodách mě pomlouval, že jsem se kurvila s Lamblem že jsem nehospodyně – že se musí za mě stydět. že dělám jeho jménu hanbu a takovy věci. Domů když přišel bylo pokračování. Ty neřáde ty chcípneš někde za plotem, na tebe nikdo ani nenaplivne kdybyš raději sírky prodávala! – a tak to šlo každický den. Kolikráte chtěla jsem tomu Daňkovi psát aby mu tu činži neposílal, že my pranic z toho nemáme že si ty peníze co mu posílá vyměňuje za stříbrný a do kufru ukládá a že má měsíčně 30 fr pense a 50 fr co administrator, tedy že si může činži zaplatit. Chtěla jsem mu psát aby to raději mě poslal, chtěla jsem mu proč vlastně jsem od něho šla – a co mě všechno když se k němu stěhovat a když jsem se stěhovala že mě ani v pokoji ani zatopit, že mě omrzly i i nohy a že jsem byla sedět s ním v jednom pokoji. (což také bylo pravda dokud měl ty revise a to trvalo skoro do nového roku když dostal tu administraci) Každý měsíc chtěl na mně činži, každé sousto mě vyčetl. Ale myslela si kdybych to Daňkovi psala že by mně to snad a že by mně také vinnu dával že jsem nesnášenlivá – tak jsem to nechala. A také jsem příliš dobře znala muže jak se všude čistým dělá – a kdo mojí domácnost neznal tak zevrubně – nebylo divu když mu věřil. A Lambla toho jsem prý podpořovala když byl on v Uhřích a živila a kurvila se s ním to mu řekl ten neřád ten Tomíček, to je takový špatný chlap co může být. On chodil

v tu dobu když Lambl k nám chodil také k nám ale že jsem jeho zdvořilosti hnusné poslouchat nechtěla, a jeho nudné básně nepřijímala, mstil se na mně a když muž potom do Prahy přišel pomlouval mě, že jsem Lambla vydržovala a že jsem s ním také držela. – Vy znáte ten poměr můj s Lamblem a znáte Lambla, můžete si tedy myslit, jakou zlost jsem měla na toho chlapa a jakou zlost na muže že takovému neřádu věří. Ale to bylo mužovi vhod, když Lambl Jarouše potřikráté od smrti uchránil a žádný plat nevzal. Každý den posílal mě do Charkova, že má Lambl peněz dost, aby mě posla na cestu. Když Lambl do Prahy přijel, ptal se Dory vím-li že je Lambl v Praze – „Bodejť by nevěděla“ – „Vždyť jsem ty Noviny ani Čas jsem nedal. povídal. „Ona to věděla máma už dříve, že přijede a tak hned k němu šla,“ povídala Dora „A co má s ním co mluvit!“ – No skrze svojí nemoc“ – Když může dělat visity, tak není nemocná“ – Kdyby on byl věděl tenkráté co mě Lambl radil když jsme se u Tebe sešli – ten by měl na něho ještě větší zlošt. Když jsem dostala potom od Šafaříkovic rodiny těch 25 fr. Koupila jsem si ten klobouk kulatý a střevíce po domácku k chodění abych si botky ušetřila – dvě půlkníhy papíru, 6 per, pečetní vosk dvě olůvka a tři složky papíru a 2 lahvičky alizarinu a donesla jsem si to domů. Potom jsem si vyhledala ze stolku psacího, z prádelníku a potom v bedničce složené a za kufrem Jaroušovým uschované dopisy, které jsem si potom zase po těch 60 dopisech, které jsem v Neumarku spálila – ten večer než jsem jela přestrojená za selku do Prahy v r. 1848. Věděla jsem že přijedou druhou noc kyrysnici do Neumarku a že budou u nás prohledávat a také dopisy hledat, tedy jsem je spálila – ale je mě je jích doposud líto – s sebou jsem je ovšem nemohla vzít proto že mě v Košířích, kudy jsme do Prahy po lodi jeli také prohlédávali. Ale napadlo mě potom že jsem je mohla uschovat u domácí paní ve sklepě – bylo už ale. Nejlítěji je mě dopisů Havlíčkových. – Od té mám zase hezkou sbírku dopisů. Teda ty všechny na kterých mě záleží uložila jsem si do ubrusu, zapečetila a poslala po Dorince k paní Petrovičové, u níž je mám doposud schované. Tvoje krátké dopisy a popis Havlíčkového pohřbu který jsem poslala Lamblovi když byl na cestě tenkráté, a také pro sebe opsala vzala jsem si s sebou. Chtěla jsem ti ho opsat ale neměla jsem věru ještě tolik času. Když jsem si to všecko do zoků založila i rukopisy – potom napsala p. V. Šafaříkovi že jedu do Mlíkosrp, tam že se ale dlouho nezdržím a že pojedu do Bydžova k příbuzným a že mu tam odtud psát addressu a kdyby Šembera mezi tím časem do Vídně přijel (on totiž vypověděl z jara a vystěhoval se do jedněch i s rodinou na celé léto) aby mě to vědět. Chtěla jsem ho prosit o podporu na cestu do Slovenska Věděla jsem že by on to mohl a také, kdybych mu psala že je mě to

potřeba že bych tam jela do lázní a na salaše a když by se potom uzdravila že bych cestovala a se zdržela k vůli studiem jmenovitě v Gömöřské stolice. A chtěla jsem mu také psát o mém manželství které on předobře zná a že jsem se odhodlala nikdy víc k němu nejít. To byl můj úmysl když jsem se na cestu chystala i v Praze už. Donesla jsem to psaní na poštu do spálené ulice a koupila jsem si na cestě za 10 kr. šunku a Jaroušovi cervulat. Když jsem přišla domů rozsvítila Dora lampu a rozdělily jsme a vypila každá žejdlík piva – a cervulat zavinula jsem do papíru přidala jsem kousek chleba a láhev v níž bylo pro Jarouše žejdlík piva postavila jsem do druhého pokoje na to nízké okno a k tomu položila ten cervulat i chléb. Nechtěla jsem to nechat v pokoji aby nebyl zase křik, když byl přišel a Jarouše neviděl a večerí viděl – neboť zapověděl Doře když Jarouš nepříjde do 9ti hodin aby mu nedávala žádnou večerí že beztoho si pivo koupil. Ale nebylo tomu tak. Jarouš vždy šel na procházku z fotografie s Vavrou, Taurem a Galatem a Galat to je velmi hodný študent já jsem je oba na merendě a Jarouš celý ten čas byl u jeho je sládek ve Veselý. – Po večerí uchystala jsem tašku a dala jsem si do ní tak ty drobnosti a pro příhodu dala jsem si také několik prošívaných podolku do tašky kterou jsem si vypůjčila. Musela jsem si takové udělat skrze ten krvotok abych nezkazila si košile a sukně a ačkoliv jsem ho neměla přece jsem myslila kdybych potom až pojedu po dostavníku se roztrásla aby se mně krev nespustila. Musím ti také podotknout že Jarouš nechtěl take s tátou se stěhovat, chtěl zůstat s tím Angličanem. I řekla jsem až se bude stěhovat aby mu tam odnesla mojí zíněnku na které na zemi spal a z kanape jeden polštář, který jsem si ze svých žiní dala dělat a pod hlavu mu vždycky půjčila. Potom aby mu dala deku a dvě plachty – ručníky, a takové věci to on si přinesl z Mníchova. A také jsem ji přikázala aby mu dala jeho kufr a bednu s obrazy a aby mu praly doma, že jim prádlo vynahradím. a také jsem přikázala aby mně na moje věci, prádlo kníhy obrazy a takové pozor dala. – Brečťany všechny co jsem měla za oknem donesla as čtrnácte dříve než jsem na venek na hřbitov a Karel je zasadil na hrob a koupila také barvinek mezi (Immergrün) Dvě fuksie pěkný co mě Karel přinesl jsem paní Petrovičové a tak jsem neměla potom jenom tu thuju a akubeu. Ten krásný sabina juniperus mně večer když jsem otevřená měla. někdo. Já jsem to slyšela ale než jsem koknu příběhla už běžel s ním. To mě ho bylo sedm let jsem si ho pěstila. Tak abych vám dopověděla Když jsem si to tak všecko srovnala lehla jsem si na divan a přivřela jsem okno a dívala jsem oknem na tu straň – byly tam v restaurací na večerí hosté. Právě ten byl ten skandal s těmi židy, i nemohla Jarouše a měla strach Když už skoro 9 bylo a ještě nepřicházel – bála jsem se jestli u toho není

V Litomyšli $\frac{29}{11}$ br.

Pane Vojtěchu!

Vy si asi také lečkdýo myslíte, proč pak asi ta
Božena tu babičku nezdvává? - Dvo nežli
Vám budu psát o Litomyšli, musím se zmínit, jak
se mi vedlo než jsem do Litomyšle přišla. Když
jsem přijela na večer, nemohl mě Daněk hned
poznat až jsem promluvila na něho. "Bože pa-
ni Němcová vy vyhlíží špatně, od pak je? -
"Ta vám to potom povím pane Daněku... a chtěla
bychom vzejkarit - ale on mě nedal a zaplatil mi
sám a shukovi poručil aby věri moje nahou do
pokoje a mně vstoupil dohru do pokoje kde sešla paní
i Rodina u večeri. Představil mně, podal mně stůl
ke stolu a shuka a přinesl mi a musela jsem s nimi
večerět i pivo pít ovšem - a má vehni dobre. Meji ve-
čeri představoval mi děti. Má holčička dlela hezkon, chlapce
to a Ša malého - ten malý je churavý a paní také a
když duhy jomee tyho nily, naríkala si také že má
tu krvotok. Něhvedoucího má Němce ale hodného člově-
ka. Také paní více mluvívá německy. Také sam mladý Goll na
peřgáinách syn sestry Daněkové co se zbláznila. Dvo slovně
mrtvi ušly s ní s ní už k obřadní dovezli je tedy do blá-
žince do Prahy. Dcera i syn jsou u obce. Je krajky mi přitěšen.
Také mě povídal že stane dolo na Novém městě hospodna že

arž je má také mnoho na polí^{práci} tedy abych tam tři dni ^{zů}
stala a nevěděla ráno je mě nechtě do Mlikov^{odvěst}
Už na cestě cítila jsem je se mně zase opustila krv-
když jsem byla sama v pokoji svlékla jsem si ponožka
ný povodek a schovala jsem ho za kamna - vyndala jsem
si z tašky čistý a nový vlněný a voskováné plátne. I
prostrla si to na divan, vzala jsem si jeden polštář
pod hlavní a deku - a potom jsem převlekla ponožkama
rukama a na chvíli uty stala jsem si čistý fůci. - Šla jsem
a lehla^{jsem} bez pohybu ležela jsem do rána. Ráno jsem
vstala, umyla jsem, položila a obvázála jsem se abych
nevěděla na podlahu. potom jsem umyla, uložila jsem
si voskové plátne i plachty, vzala si ponožkama rukama
a jednu deku a šaty a čubátek a položila na divan i deku
dala jsem na postel. Potom jsem šla do druhého pokoje
a veděla tam u postele stará ohrova se malého dítěte
které spal. I ověřila jsem se jí a ptala jsem se neví-li
o nějaké, která by za ty dni co tam by zkrvacené povodky
abych měla zase čisté do zároby. I povídala že ano a že tam
potom při příležitosti donese. I doukala aby řekla paní že jí
prošou aby mně dala k snídani studené mléko. I toho
ráno dost, povídala a hned běžela dsh a já jsem zů-
stala u dítěte. I přinesla mně sklenici mléka se me-
tanem a dva rohlíčky. Když jsem natvářala, donesla jsem
si šátek se skleničkou sama dsh. Šátek byl už posuven
u ale paní a děti seděly ještě. I dala jsem jim dobré jitro

a Janěk se mne ptal proč nepijunkám. I povídala ^{jsem} že při té
chorobě moji nucená jsem více na chladná jídla. - ^{Stí-}
jme opoku do zahrady, má velkou zahradu zádomek
a ~~to~~ ^{to} ~~dobře~~ je v ~~ní~~ ^{ní} ~~jak~~ ^{jak} ~~prst~~ ^{prst} černá ale tuze je
všecko zanevobano i stromy, ošude výhonky - až mne
to bylo líto. Povídala jsem mu že by si tam mohl vzít
Karla na jaro aby do trochu seřezal. - Za zahradou
seč lidčina a ^z ^{ní} vede si vohu do zahrady potom
do dvora, kde se koupají a kachny a husy a za
zahrady do kuchyně. Má osm krav - jalovice =
telata bejčky - každý zolášt tři páty ková -
a pánbík v kolik prasat i americkanský.
Když jsme tak chodili ptal se mne na děti i povídala jsem
mu o Laroslavovi (Karla zná) že byl v Mnichově a
nyní že je rektorém u Wintbrin. I ptal se mne
proč tam nejezdíš; i povídala jsem mu všecko
o jeho chorobě jak potom kalibemí vreslemí a jak
byl přijmut do akademie a kdo mu dal podporu
a že potom při tom ažerí vpoctem, nemohl tam děle
zůstát, nemaje pojistnou výživu. I zamyšlil se a poví-
dal - mne se zda že to byl váš syn, já jsem jednou dvě kre-
sliny Chlumec a Mlitosyva při tom byla proba o podporu
a že by rád do Mnichovské akademie ale jinero bylo
tak nezřetelná pravy, že jsem je nemohl přečíst, tak
jsem to odložil. I povídala že ano že on to byl. "A proč"

pak šel mě to nepsala - já bych nem byla také přispěl. -
 a, a' mohlo mě Němec poat. ? - I povídala jsem
 umu teprve co jsem já i on zkusili, když se dovedel
 že chce být matičem, že jsem uměla školní i vše-
 chny potřeby jen já sama mu dávat, dokud byl
 v Draze a podporu do Mnichova že si zaopatřil
 sám, a že mu ji dali knězi a kaplani z Novoměstské
 ho okresu a nejirč že k tomu přispěl děkan Kojsk.
 Právlo a odev že jsem um dítém já zaopatřila ale vě-
 díl že dostal od několika dobrodinců. Otv slbil mu prof
 esor Staněk, koji mu potom po Džl. měřic mě vyplácel.
 Otec že pro něho pranic nedělal, ^{jen} ~~pročta~~ ~~nej~~ že mu
 proměnil toť za šodaky, on ale že mu nedal ani kraj-
 car na cestu - ale že se ho ptal umoholi peněz ještě má
 na živobytí ale já že jsem um na tu otázku odpo-
 věděl, že to nemoh vědět, když um k tomu nic nepři-
 dal. Ža to slovo řekl jsem um že mě druhý den, když
 jsem sama doma byla po Larsovo odchodu, tak žil
 že mě na hlavě hrěben roztráskala a kdyby nebyla k
 tomu dora přišla, že by mě byl rad ve vřtaku jalil,
 druhý den ráno šla jsem k policijnmu konvicarovi
 Hankovi a žalovala jsem ho a ukázala jsem roz-
 tráskaný a modřiny na hlavě a zrovna jsem že
 já u něho nebudu a že si najmu být pro sebe
 on mne povídal že mne v loni žádný tránil. ~~...~~
 ten samý den poslal pro něho a co dostal to dostal ~~...~~
~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~

Také jsem říkala Danikovi že jsem byla vyžádána
na nepřeknou nemot a že ležel šest neděl. Před tím
že mě dával za živobytí pro pět osob 15f a potom
toho a ostatní že jsem si musela vydělat. A když
přišla číně že jsem musela šofra oložit. ~~že~~
A to že byla ta pravá příčina, proč jsem k od
něho odstěhovala a ne jak on to Danikovi říkl. Když
že mě to byla práva nebyl bych mu na číně dával
byl bych to dal Vám a povídal Daník. To provedla
jsem mu že by mě to třeba nevěřil, když neznal ze
vrubně moji domácnost a když a nyní všude očišťoval
a všechum vinum za mě strkal. Řekla jsem mu také
že nám ta číně pranic platná nebyla - že si ty peníze
nizily proměnil za stříbené a do lupmu ochoval a číně
z voť šlo co má jako administrátor platil. Ale náš je kaž
dy den zdome vyhaněl a každé voutko nám vyčetl a že
nás nebude živit. Že jsem si neměla v druhém asi
zastopit tak že mě přer tu zimou onurgly nohy i ruce.
Povídala jsem mu když a administrátorem stal, že si ne
chal hned mělat dva obleky a když ho Dora proula aby
ji dal na botky že ji oštyl že nemá peníze at si na mě
vydělá. Povídala jsem mu jak mě poslední čas všude
po hospodách ostougl a co jome každý den poslouchati
musely oprostých nadávek. Povídala jsem mu že mě
to naránně trápidlo a že mě všickni radily, pani Drigron

Haněk D. i paní Šafářiková abych hleděla přijít na
venek je velmi špatně vyhlížím. T povídala jsem mu
že bych byla ráda jít ale že jsem neměla dostatečných
peněz. Tenbera na kterého jsem se chtěla obrátit
ten je ^{vypověděl byt a je odešel z jara} ~~na cestě~~ ^{do lázní i o rodině}, že vši
ckni byli churaví; a na jméno že jsem ketronfala okra-
dit. ~~Když~~ Když se odstěhovala paní Šafářiková z Drahy
navštívila mě ~~paní~~ a doručila mi 23 zl. o dolože-
ním o Šafářikovic rodině; i domlouvala mi velmi
aby i hned se na cestu vypravila a co možná dluho,
venku zůstala; v té domácnosti že bych se nikdy neu-
živila a pracovat nenašla. T byla jsem soum daru
ráda a také jsem se i hned na cestu chystala a děti
byly také rády, že přijdu z domů. Poslední večer, právě
jsem byla po večeri ^{aj já jsem tu dávala s druhým pokojem od vlny do taktu inkubujícího a} přijde muž domů; a když se ohlé-
po pokoji a Sarouš neviděl, ptal se Dory: "Kde je ten
flamendr?" "Vždyť je seprva dvěti hodni," povídala do-
ra. "Když já jsem doma musel on také doma být;" -
"Ale ty chodíš v deset hodni, to je také nehoda, že si
přivleč dřív," řekla mu Dora. Tak se už jeho způsob byl, ~~když~~
přivleč je i ten večer ke dveřím druhého pokoje a podíval
se přes záclony na dveřích do pokoje. Měla jsem stát
na stole dohorek mříčky - viděl tedy že si kladu šáček
na opatém zahřívovaný vak - a na okně že visí klobouk
a plátno. Obrátil se a ptal se Dory: "Kdo mě dal peníze na cestu?" -

7. povídala mu dora že jsem dostala před tři dny ^{skvělé} list-
a když jsem ho přečetla že jsem šla do města a že jsem
si zaplatila klobouk co jsem si dala dělat na cestu,
a že jsem si potom složitá věci do valy, a zítra je pojedu
na venek. "No, když máš tolik peněz, tedy ať mně
zaplatí čtvrtletní činži!" - "Pověřila jsem dveře
a povídala jsem mu" "Činži platí si ^{muž} Janěk!"
nebudu si ti tedy platit já. "A co je ti do toho
že tebe ji neplatí - a - "Kdyby ji neplatila & vůli
mně, tobě samému by ji neplatila. "Tedy mně strava?"
"Ja jsem ti toho málo dala - a poslední věci co
jsem nemocná nedal ti - me na stravu ani křep-
covu" - "A toho flamendů, nebudu také žít ať
se žij sám!" - "On se bez toho bude žít když bude
v jiným bytu" - povídala jsem mu. "On v jiným
bytu?" - "No nepochybně si ho už dříve i mně a
že si nevezmeš byt jen pro dva. - Tedy buď rád
když jdu já pryč a on také když přijde pryč!" - "Bez
moji vůle nemu si vzít žádný byt ouž není plno
lety a ty když jsi nechtěl, neoučíš jist také
ven!" - "A šel do pokoje a vzal vaka hodil ho
pod stůl do prvního ^{hodiny} sel ven na dvůr a vytáhoval
thože dveře, já jsem rychle přistoupila ke stolu a
čerušlat a kus chleba. Zároveň večerí strčila jsem

do kapsy a začala u pokojě dře a švala joem se s kalin
kam u záclony od brně dělat. - I sly řela přem ho ze panu
ka kuchyni a ze porouci' šore aby ola opat u potom
potožil klíč na kůl, ~~u kůl~~ a začel se vlekatale
přitom uštaricně nadával a plyval. - Když byl vde-
kudy, ^{vzal si klíč do ruky a} ~~řel~~ ^{řel} lampu. -

Milý Vojtěchu!

Vy si asi také myslíte, proč pak ta Božena tu babičku nevydává? Milý Vojtěchu až Vám povím co jsem od mého odchodu z Prahy zkusila, nebudete se divit že babička doposud nevyšla. Jak jsem poslední večer v Praze strávila, to Vám povím někdy ústně. Kdyby bylo nebývalo toho večera, byla bych s ranním vlakem ve středu ráno do Tejnice odjela a v poledne byla bych bývala v Chlumci vlastně v 1 nu spoledna. – Připravená na cestu jsem byla, ale ten neblahý večer byl příčinou že jsem teprv s poledním vlakem z Prahy odjela. V Tejnici musela jsem čekat do třech hodin s poledne. Ve tři hodiny přijel vozík s jedním koněm a když jsem se ptala hospodského co bude žádat do Chlumce, povídal 2 f 60 kr. a mejšta. Za dráhu platila jsem 1 f 35. Před dvěma léty platila jsem za dráhu 97 kr. z Prahy do Tejnice. Po páté hodině přijel teprv do Chlumce. Za mýta platila jsem 14 kr. Když jsme přijeli do pivovaru, seděl Daněk na lavičce před domem. Když jsme přijeli k pivovaru, vstal Daněk a přistoupil k vozíku a já jsem vyhlídla z vozíku a dala jsem mu dobrý večer! „I vítám vás paní Němcová, já jsem vás v prvním okamžení ani nepoznal – špatně vyhlížíte!“ – „Byla jsem dlouho churavá“ – „Povídal mě to Mlíkosrpský pan farář, že jste mu psala, čekaj vás tam.“ Mezi tou řečí slezla jsem s vozíku a vzala jsem si malou tašku s sebou a vak a větší tašku sundal mi vozejkář. I chtěla jsem mu zaplatit ale Daněk mě nedal: Nechte paní Němcová, já mu zaplatím sám.“ – I šla jsem tedy ke dveřům a po chvílce když mu zaplatil zavolal na sluhu a poručil mu aby odnesl ten vak i tašku nahoru do pokoje vedle dětského. Potom mně vedl do pokoje „Pojďte paní Němcová budeme právě večerět.“ Když jsem vstoupila do pokoje, byla večere na stole přichystaná, ale všickni stáli okolo stolu a čekali na něho. I představil mně nejprv svojí paní a potom mě představil svoje děti a mladého Golla s doložením že tam je na prázdninách. Potom paní kněhvedoucímu Biningrovi Němci – a potom ukázal dolů a povídal „Tamhle ten je můj podstarší, to je Čech“ – Mezi tou řečí přinesl sluha čistý talíř vidličku a nuž a Daněk vzal si svůj talíř a odšoupnul ho okolo rohu postoupiv mně svoje místo na vrch stolu. Vedle Daňka seděl mladý Goll, syn to jeho sestry Marie co se zbláznila. Po smrti otcové odvezl ji Daněk do Pražského blázince. Dceru Herminu která byla také v Chlumci dokud byla živa majorka Wimmerová. Která umřela na půl léta před otcem na soucotě. Vedle Golla seděl nejstarší synek Daňkův Otokar dvanáctiletý, vedle něho mladší osmiletý Vladimír a naproti mně seděl podstarší; Za rohem stolu seděla dcerka desítiletá Marinka, vedlé matky

a naproti Daňkovi seděl kněhvedoucí. Je sice Němec ale Daněk si ho chválí že je poctivý člověk a šikovný a že mu všechno dobře vede. Paní Daňková ale jak jsem pozorovala není tak horlivá vlastenka jako její muž. Stála také na stole mísa s polívkou. I nabídl mě Daněk, chci-li také trochu polívky i prosila jsem že ano a nalila jsem si plnou polívkou lžící na talíř. Daněk ovšem nejedl polívku, ale paní Daňková nalila si také plnou polívkou lžící na talíř a ostatní rozdělila dětem, mimo Golla. Já jsem doma před odchodem nic nejedla než par míchaných vajec a na cestě koupila jsem si rohlíček. V Tejnici neporučila jsem si nic – a tak mi přišla ta polívka vhod a byla dobrá. Po polívce měli jsme pečený srnčí hřbet s dobrou omáčkou podlitý a kompot k němu byly naložené višně. To mně také chutnalo. Chléb mají domácí, chutný. Po pečení jedli jsme každý kousek sýru, ale menší děti nedostali sýr. Daněk kněhvedoucí a podstarší vypili dvě veliké sklenice piva ale já a paní Daňková a Goll i nejstarší nevypli jsme jen žejdlík a dcerka a menší synek pili z malých jen skleniček. – Pivo má velmi dobré. Při večeři povídal mě že staví na Novém městě dole hospodu a že tam potřebuje každý den dva páry koňů a potom že mají také ještě na poli ležet otavu a oves, že tedy koně potřebuje – abych tam tedy zůstala až do neděle a že mě dá v neděli ráno odvézt do Mlíkosrp. I byla jsem s tím spokojená. Po večeři nesesedli jsme dlouho. Nejdřív vstaly děti a poděkovaly se nejprv matce a potom otcovi za večeří. Podstarší vstal zároveň s nimi, políbil paní ruku poděkoval Daňkovi dal dobrou a odešel ze dveří ven. Mladý Goll také vstal a já jsem také vstala a poklonila jsem se paní a poděkovala se i Daňkovi. „Vy si asi paní Němcová dnes ráda odpočínáte po té cestě“ povídal – a také hned poručil sluhovi aby šel do kuchyně pro svíčku a dovedl mně nahoru do mého pokoje a služce aby poručil aby mně odestlala postel. – I dala jsem dobrou noc a šla jsem se s sluhou skrze kuchyň po schodech nahoru a v pravo do pokoje Byly tam tři postele dětské. V jedné posteli spalo nejmenší dítě chlapeček, byl celý v tváři osypaný. Seděla u něho stará chůva a povíдалa mně že stůně. Sluha donesl mě svíčku do druhého pokoje a poručil chůvě, aby mě šla postel odestlat. – Já jsem jí ale povíдалa, když sluha odešel aby zůstala u dítěte že si odestlu sama. „No když si to chtějí M. P. sama udělat, tedy si odestelou tu první postel a já jim zatím přinesu vodu k umytí a čistý ručník“ – I přehodila jsem vrchní peřinu na druhou postel i polštář jeden a na posteli nechala jsem jen jeden polštář a deku. Když se služka vrátila divila se že jsem si nechala pod hlavou jen jeden polštář a deku, ale já jsem jí povíдалa že jsem zvyklá spát pod dekou a na jeden polštář. I vyndala z políčky umývadlo, nalila mě do láhve i do žbánu vody převésila čistý ručník přes lenoch sesle a dala mě dobrou noc a šla do

prvního. Již na cestě z Tejnice cítila jsem že se mně zase spustila krev, a proto byla jsem ráda, když služka odešla. – I vyndala jsem si z tašky svoji vlastní plachtu a voskované plátno a prostřela jsem si to na divan; s postele přinesla jsem si polštář a deku a položila jsem si to na divan polštář pod hlavu deku k nohoun. Potom vyndala jsem si čistý prošivaný podolek – a široký dva fáče – jeden uchystala jsem si na ráno a druhý smočila jsem si v studené vodě. Zkrvácený podolek svlekla jsem a svinuvši ho schovala jsem za kamna; čistý podolek obvázala jsem si okolo pasu, mokrým fačem obtočila jsem si kříž i života a tak sedla jsem si na divan na voskované plátno ale podolek i prošivanou sukni shrnula jsem v zadu na horu ale na před stáhla jsem si podolek i sukni přes kolena a když jsem se přikryla dekou, teprv jsem se pomalu položila na znak – a když jsem svíčku shasla, natahla jsem si nohy, deku potáhla si přes prsa a když jsem jak obyčejně ležím ruce přes ňadra složila, oddechla jsem si. A tak bez pohnutí zůstala jsem ležet na jednom místě do rána. A ráno necítila jsem žádnou bolest v životě a voskované plátno pode mnou zůstalo čisté. A tak jsem si vždy pomohla od toho krvotoku, a i tenkrát. Ráno vstala jsem, ustlala jsem postel, potom jsem se umyla a ustrojila a voskované plátno i plachtu do tašky uložila. Potom šla jsem ven; děti ještě spaly ale služka byla už vzhůru a měla pokoj zametený. I svěřila jsem se jí a ptala jsem se jí, ví-li o nějaké která by mně ty podolky vyprala, za ty dni co tam budu. I povídala že abych jí to jenom dala a že to potom mezi dnem donese k jedné pradleně která mě to čistě vypere. I ptala jsem se jí, jak časně páni snídají. Paní i pán vstávají časně a podstarší a pan Bininger take časně ale Márinku Otakara a pana Golla musím já vždy budit. Marinka leží zde a když se umyje a obuje a sukinky si oblekne, jde do mamčiného pokoje a ona ji učeše. – Sluha zase jde do pokoje vedlejšího a donese mladým pánům vycíděné boty a vykártáčované šaty a uklídí jim pokoj. A potom jdou dolů a snídají všickni pohromadě – I Vladimírka musí ustrojít také sluha. „Snídají všickni kávu?“ ptala jsem se. – „O ne mladí pánové Otokar a pan Goll snídají studené mleko, Vladimír a Márinka svařené a jen ostatní snídají kávu.“ „To je dobře, to já budu také prosit o studené mléko“ – „Toho máme dost“ – „Však ona Marinka přiběhne pro ně, milost. paní“ – I šla jsem zase do pokoje a služka šla za mnou a vynesla vodu. Když přinesla umývadlo, vypravovala mě že sloužila už u paní matky milost paní za chůvu a potom když se milost paní vdala a prvního chlapečka měla, že jí paní matka paní dceři poslala. Daňková je rozená Jirošová otec její byl vrchním a matka je sestra paní Čermákové, matky Jaroslava Čermáka. I přiběhla Marinka abych šla k snídání – i šla jsem s ní a povídala jsem jí: „Ale Marinko, já budu prosit maminku aby

mně dala studené mléko k snídání.“ „I to ona vám dá maminka paní Němcová“ – a rozběhla se dolů po schodech a než sešla se schodů do pokoje už to mamince vyřizovala. – „No paní Němcová jak ste vyspala?“ přivítal mě Daněk. „Dobře pane Daňku“ – „A tak vy nesnídáte kávu?“ ptala se mě paní – „Snídala jsem kávu před nemocí ale nyní navykla jsem na studenou snídání“ – „No to dostanete u nás dobré mléko a v Mlíkosrpech také“ – Po snídání shrnuly se děti okolo mě a že abych šla s nimi do zahrady a že mně dovedou také do chlíva – „No tak pojďte a já vám tam budu povídat v zahradě pohádky“ – „To by se jim líbilo, kdyby tak každý den někdo s nimi chodil a povídal jim pohádky“ – smál se Daněk a paní byla také ráda že jsem je odvedla. Šel s námi i Otakar i Goll. – I povídala jsem jim rozličné pohádky hezké i žertovné a poslouchali mě i velcí chlapi s pozorností. Potom jsme se procházeli po zahradě – vážala jsem jim řetízky dělala jsem jim mechové košíčky a jmenovala jsem jim jak se které kvítko jmenuje. Mladý Goll a Otakar vlezli do malinových keřů – do rybízu a paderkovali pro mě žluté i červené maliny i rybiš a nosili mně na zelených a bylo jich věru tolik ještě pěkných i sladkých že jsem se do syta najedla. Potom mě vedli do chlíva – mají osm dojných krav, jalovice, telatka tam také byly čtyry asi osm býčků mladých. Čtyry páry koňů a prasátek a prasat a svin plné chlívky i americké prasátka. Okolo zahrady teče Cidlina a z Cidliny jsou vedené trouby po zahradě do kulaté kamené kašny na zalévání květin – a když se tam chtějí děti koupat spustí sluha na dně kohoutek a kalná voda steče dolů a když je kašna čistá, spustí horní kohoutek a teče čistá voda. Na dvoře je rybníček pro kachny a husy –. Do kuchyně také teče voda z Cidliny růrami nahoru vedena. Kuřat slepičkapounů plný dvůr. V takovém domě může být dobrá strava – a také je. Čeledě má také dobrý plat. Kratonožský pivovar je také jeho a pronajmul ho podstaršímu, který býval u jeho otce. To mu také přispívá že ještě sedm let kontrakt s hrabětem trvá. Otec jeho udělal s hrabětem Nosticem kontrakt (který mu mnoho peněz dlužen byl a ustavičně peníze potřeboval –) a zaplatil mu nájem na 25 let napřed (totiž co mu byl hrabě dlužen to si srazil) ten kontrakt podepsal take Josef. – od smrti otcové bude ještě sedm let trvat. Také jsem se tam každý den tušovala. Mají tam dole takovou komoru a tam je nevysoká plechová a vycínová kulatá kaď – a v prostřed je stolička; dole v kádi je kohoutek. Sluha nanosí tam do dvou putynek vody ze zahrady a kropící konev. Ten kdo se chce tušovat svlékne se do naha a postaví se dolu do kádě a sluha nalije do kropící konve vody a postaví se na tu vysokou stoličku a kropí na něj vodu ze všech stran a když je už hodně vody vezme velikánskou mekkou smočí ji do vody a vymačká ji nad hlavou tomu kdo se koupá

a potom se utře ručníkem a oblekne se a je jakoby se znovu narodil a sluha kohoutek spustí houbu vymačka a kaď vytré. To starý potřeboval když měl to trhání v ruce. Já jsem se také tušovala každý den a v sobotu ráno i večer. Sluha mně nanosil vody a tá služka stará mě tušovala ale to mně tak dobře dělalo jak to dlouho že jsem ten krvotok zcela ztratila ani pivo mně neškodilo. Ovšem že jsem jim dala dobré zpropitné ale já jsem jim je dala ráda. – Dvakrát byla jsem s Daňkem sama v zahradě. Jednou ptal se mě na mojí domácnost; i řekla jsem mu všechno, proč jsem tenkrát od něho odešla – a jak Daňka obelhal a jak slíb že mu bude dávat činži nám dráze přišel – a že poslední čas co se stal administrátorem nikdy ty peníze na činži nedal nýbrž proměnil za stříbrné a do kufru si uzamíkal. A co jsme zkusili poslední, a jak nás každý den vyhaněl každé sousto vyčítal, jak mně mezi lidmi zostuzoval, všechno jsem mu řekla i proč jsem teprv večer do Chlumce přijela. „To jsem si nemyslel že ten Němec takový surový člověk a blázen – kdybych to byl věděl nebyl mu tu činži posílal, byl bych to dal vám. – „A proč ste mně to nepsala?“ – „Chtěla jsem Vám to psát ale nedůvěřovala jsem si – on se všude dělá čistým a zvlášt před Vámi jakoby se bůh ví o nás staral a tedy kdybych vám byla na něho žalovala, mohl ste si myslet že jsem já také vinna na tom, a že mu dělám křivdu.“ –

JOSEF NĚMEC
KARLU NĚMCOVI

[Praha 21. ledna 1862]

Milý Karle!

Když včera odešel, nevím jestliže ses s mamou rozloučil; dnes ti toho už možno není, v 6 hodin ráno dokonala. Mužes-li, přid' domu. Víc psát nemohu
Tvuj otec

Ne

V Litomyšli dne 26. října 1861

Na váš dopis od dnes musím litovat Vaším požadavkám proto nevyhoviti, poněvadž nejsem zvyklý se dat za nos vodit, které Vaše jednání jsem v Praze panu Náprstku, Riegrovi a jiným pánům sdělil, kteří se divili, proč dílo nevychází. Dle naší umluvy máte dostat honorar vždy při vyjití prvního a při odevzdání rukopisu na druhý sešit a na to jste obdržela 15 zl r. č. však nejsem od toho Vám požadáný 20 zl *hned* vyplatit, jak mě chybující začáteční rukopis pro Babičku s předmluvou a programem odevzdáte; pak se s Vámi zase udobřím a Vaším požadavkům milerád vyhovím; na Vaše slova ale nedám ani zlámanou grešli.

S uctou

A. Augusta

V Litomyšli 7. listopadu 1861

Dále nechci a nebudu čekat, jak si ze mě dle libosti blazna dělate; odevzdejte tiskovou Babičku sazeči, ja obstaram spojeni sám, a Vy hleďte, by ste Litomyšli brzo opustila.

Augusta.

V Litomyšli 12. listopadu 1861

Ode mne neobdržíte žádné podpory, dokud neodevzdate uplněk rukopisu, jesto Vaše věc, dílo třeba parma řadky uzavřít a pak obdržíte vše, co si jen přejete.

S uctou

Augusta

[mezi 13. a 24. listopadem 1861]

Nedate-li hned rukopis co dokončení, tak se postarejte, jak živa budete; já zapovedel, Vám již co dat.–

V Litomyšli 21/II 61

Pane Vojtěchu!

Mohu si myslit, že si kolikráte myslíte, proč pak ta Božena tu Babičku nevydává? – Já Vám povím proč; když jsem z Prahy odjela, byla jsem odhodlaná, nikdy více k mému muži že se nevrátím, neboť jsem ten poslední měsíc od něho tolik zkusila a nejen já ale i děti, že to nebylo už k snešení. Jak ráno vstal začal nadávat a nadával a hulákal dokud neodešel a to mu bylo jedno byla-li posluhovačka anebo sluha to mu bylo jedno – kolikráte byli generalovic venku sousedka – na ulici okna byly otevřené – to mu všechno nevadilo, žádný ani ten nejsprostší pacholek nemohl by si